

Negocjacje w sprawie Umowy handlowej dotyczącej zwalczania obrotu towarami podrobionymi (*Anti-Counterfeiting Trade Agreement - ACTA*) zostały zainicjowane na przełomie 2007 i 2008 r. przez USA i Japonię. Umowa ma stanowić uzupełnienie dotychczasowych regulacji międzynarodowych w zakresie egzekwowania praw własności intelektualnej (przede wszystkim Porozumienia w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej - TRIPS, będącego załącznikiem do Porozumienia ustanawiającego Światową Organizację Handlu z dnia 15 kwietnia 1994 r.).

Od 2008 r. w negocjacjach uczestniczyła Unia Europejska, posiadająca w tym zakresie wyłączne kompetencje na mocy art. 207 ust. 3 i 4 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wcześniej - art. 133 ust. 3-5 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską). Podstawą do udziału UE w tych pracach był mandat udzielony Komisji Europejskiej przez Radę w kwietniu 2008 r. Zgodnie z tym mandatem, negocjacje prowadziła Komisja, natomiast w zakresie, w jakim przepisy ACTA wykraczały poza wyłączne kompetencje Unii (przepisy karne), zapewniono udział w negocjacjach prezydencji Rady

i - za jej pośrednictwem - państw członkowskich.

Poza UE, w negocjacjach uczestniczyły: Australia, Japonia, Kanada, Korea, Meksyk, Maroko, Nowa Zelandia, Singapur, Szwajcaria i USA.

W sumie odbyło się jedenaście rund negocjacyjnych:

- 1) w Genewie (Szwajcaria) w dniach 3-4 czerwca 2008 r.;
- 2) w Waszyngtonie (USA) w dniach 29-31 lipca 2008 r.;
- 3) w Tokio (Japonia) w dniach 8-10 października 2008 r.;
- 4) w Paryżu (Francja) w dniach 15-18 grudnia 2008 r.;
- 5) w Rabacie (Maroko) w dniach 16-17 lipca 2009 r.;
- 6) w Seulu (Korea) w dniach 4-6 listopada 2009 r.;
- 7) w Guadalajara (Meksyk) w dniach 26-29 stycznia 2010 r.;
- 8) w Wellington (Nowa Zelandia) w dniach 12-16 kwietnia 2010 r.;
- 9) w Lucernie (Szwajcaria) w dniach 28 czerwca-1 lipca 2010 r.;
- 10) w Waszyngtonie w dniach 16-20 sierpnia 2010 r.;
- 11) w Tokio w dniu 2 października 2010 r.

Negocjacje przez dwa lata miały charakter niejawny - ani teksty negocjowanego instrumentu ani stanowiska poszczególnych państw nie były ujawniane opinii publicznej. **Było to główną przyczyną powstania kontrowersji wokół ACTA, szerzeniu się pogłosek na temat jej treści i w znacznym stopniu wpłynęło na negatywny odbiór społeczny prowadzonych prac. W wyniku starań podejmowanych przez Polskę i pozostałe państwa krytykujące brak przejrzystości negocjacji, (rezolucję w tej sprawie przyjął także Parlament**

Europejski), **podczas rundy w Nowej Zelandii (kwiecień 2010 r.) podjęto decyzję o ujawnieniu tekstu negocjowanej umowy.**

Tekst umowy został ostatecznie uzgodniony w listopadzie 2010 r., a rezultat końcowy spotkał się z pozytywną oceną zarówno europejskich właścicieli praw własności intelektualnej jak i Parlamentu Europejskiego. W rezolucji z 24 listopada 2010 r. Parlament wyraził pogląd, zgodnie z którym, wobec globalnego charakteru naruszeń praw, wielostronna umowa wydaje się być najlepszym sposobem rozwiązania konkretnych problemów na szczeblu międzynarodowym.

Przedstawiciele Rządu RP brali udział tylko w jednej rundzie negocjacyjnej (w Lucernie). Z uwagi na wyłączne kompetencje UE w zakresie polityki handlowej oraz przyjęty mandat negocjacyjny, udział państw członkowskich był ograniczony do roli obserwatorów.

Przed każdą sesją negocjacyjną stanowisko UE było uzgadniane na spotkaniach kilku różnych formacji roboczych Rady, przede wszystkim Komitetu ds. Polityki Handlowej (poprzednio Komitetu 133), Grupy Roboczej ds. Własności Intelektualnej oraz Grupy Przyjaciół Prezydencji, a w zakresie przepisów karnych - dodatkowo zatwierdzone przez COREPER II. Stanowisko rządu RP odnośnie Porozumienia ACTA, przygotowywane w szerokim porozumieniu MSZ, MKiDN we współpracy z Ministerstwem Finansów, Ministerstwem Gospodarki, Ministerstwem Sprawiedliwości, Stałym Przedstawicielstwem RP przy UE w Brukseli oraz Urzędem Patentowym RP, było wyrażane w instrukcjach dla przedstawicieli Polski, uczestniczących w posiedzeniach tych formacji.

Polska od początku negocjacji wyrażała poparcie dla prac nad umową w trybie jawnym. Skuteczna ochrona praw własności intelektualnej, ochrona rynku przed podróbkami, a także współuczestnictwo w ochronie praw zastrzeżonych w UE. poza Europą stanowi, bowiem dla polskiego Rządu ważny element polityki państwa.

Przedstawiciele Polski brali udział, w rozmaitych gremiach, w dyskusji nad stanowiskiem UE zarówno w kwestiach przepisów karnych ACTA, jak i również jawności procesu negocjacji.

Podczas tych prac wyrażano opinię, iż stanowisko UE odnośnie przepisów karnych dotyczących ścigania praw własności intelektualnej powinno być wypracowywane szczególnie ostrożnie, biorąc pod uwagę brak unijnej harmonizacji w tym zakresie.

Dlatego właściwym podejściem było ograniczenie przepisów karnych w ACTA do naruszeń prawa autorskiego i praw pokrewnych oraz praw z rejestracji znaków towarowych. Zakres tych regulacji nie powinien bowiem wykraczać ponad przepisy Porozumienia TRIPS.

Ponadto, **przedstawiciele Polski przy wielu okazjach podczas dyskusji nad stanowiskiem UE opowiadali się za jak największą przejrzystością prac dotyczących ACTA i zapewnieniem jawności dokumentów negocjacyjnych.** Polska była jednym z inicjatorów wystąpienia skierowanego do Komisji Europejskiej oraz pozostałych stron negocjacji, wzywającego do ujawnienia tekstu ACTA będącego przedmiotem prac. W rezultacie tekst ten - jak wspomniano wyżej - został podany do publicznej wiadomości po zakończeniu rundy negocjacyjnej w Nowej Zelandii.

- **25 listopada 2009 r.** - Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP, w porozumieniu z MSZ, przygotowało *Instrukcję dla przedstawiciela Polski na posiedzenie Grupy Roboczej ds. Własności Intelektualnej* w dniu 27 listopada 2009 r. w Brukseli w brzmieniu: *delegacja wyrazi niezadowolenie, iż w dalszym ciągu nie przewidziano możliwości udostępnienia partnerom społecznym dokumentów negocjacyjnych Porozumienia ACTA* ".
- **24 lutego 2010 r.** - Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP przygotowało *Wkład MKiDN do instrukcji na posiedzenie Komitetu ds. Polityki Handlowej* w dniu 26 lutego 2010 r. w brzmieniu: „*W razie dyskusji nad inicjatywą Friend of Transparency, do której Polska się przyłączyła, delegat będzie mógł przypomnieć stanowisko Polski, zgodnie z którym opowiadamy się za zapewnieniem jak największej przejrzystości prac nad ACTA oraz wyrazić nadzieję, że podczas jednej z najbliższych sesji negocjacyjnych Porozumienia ACTA zostanie osiągnięty postęp w kwestii jawności dokumentów negocjacyjnych*”.
- **26 marca 2010 r.** - Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP przygotowało *Wkład MKiDN do instrukcji na posiedzenie COREPER II* w dniu 30 marca 2010 r. w brzmieniu: „*W razie dyskusji na temat przejrzystości prac, delegacja będzie mogła przypomnieć stanowisko Polski, zgodnie z którym opowiadamy się za zapewnieniem jak największej przejrzystości prac nad ACTA oraz jak najszybszym ujawnieniu dokumentów negocjacyjnych*”.

Polska opowiadała się także za tym, aby przepisy w zakresie środków cywilnoprawnych były możliwie najbardziej zbliżone do poziomu określonego w dyrektywie 2004/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej.

Natomiast w odniesieniu do przepisów ACTA, dotyczących egzekwowania praw w środowisku cyfrowym, Polsce zależało przede wszystkim na ich zgodności z regulacjami unijnymi w tym zakresie, w szczególności z: dyrektywą 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego (dyrektywa o handlu elektronicznym), dyrektywą 2002/58/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 lipca 2002 r. dotyczącą przetwarzania danych osobowych i ochrony prywatności w sektorze łączności elektronicznej (dyrektywa o prywatności i łączności elektronicznej) oraz dyrektywą 2001/29/WE z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym. **Dla Polski nie do zaakceptowania byłaby sztywna regulacja, nakazująca nałożenie na dostawców usług dostępu do Internetu obowiązku filtrowania wszystkich połączeń elektronicznych w celu zablokowania wszelkich przypadków nielegalnego transferu plików, zawierających utwory chronione prawami autorskimi.**

Finalny rezultat negocjacji jest w znacznym stopniu zbieżny z unijnym *acquis*, a także z polskimi regulacjami w obszarze egzekwowania praw własności intelektualnej. Pewne

różnice w sformułowaniach są spowodowane faktem, iż jest on efektem kompromisu pomiędzy państwami reprezentującymi bardzo różne systemy prawne, przy czym przepisy odbiegające od prawodawstwa europejskiego mają charakter norm fakultatywnych, a więc nie powodują konieczności dokonywania zmian w prawie europejskim ani polskim.

Zgodnie z dyspozycją Pana Premiera Ministerstwo Kultury publikuje na swojej stronie internetowej instrukcje negocjacyjne dla przedstawicieli Polski na posiedzenia organów przygotowawczych Rady Unii Europejskiej, podczas których dyskutowane było stanowisko UE dotyczące ACTA.